

“EL CONEIXEMENT EMOCIONAL DEL PROPI MESTRE”

Abstract:

La importància de la dimensió emocional és cabdal per als futurs mestres. Es presenta una experiència en la formació de l'alumnat de magisteri. Des de l'assignatura “Coneixement Emocional del propi mestre” es potencia l'exploració, l'autoconeixement i el creixement personal del futur docent. A partir del treball per projectes s'estableixen els elements claus sobre els que fonamentar el futur estil docent. Aquesta proposta vol anar més enllà de les dimensions relatives al treball del mestre situant-nos en una visió global de les funcions de l'escola en l'educació emocional dels ciutadans de la societat futura.

Introducció

El rol del docent afronta la complexitat de les ràpides modificacions socials, especialment, en les relacions interpersonals que s'estableixen en l'ensenyament. Únicament si els mestres són capaços d'assumir un veritable compromís personal i si aquest es pot canalitzar en les pròpies emocions individuals, es podrà establir una sòlida fonamentació per respondre de manera serena i eficaç a les noves generacions, als reptes de futur, als imprevistos, i en definitiva, al desenvolupament col·lectiu.

Entenem que si es contempla la gestió de les emocions en la formació inicial i permanent dels mestres, s'estarà augmentant la seva capacitat adaptativa, de protecció i de resposta reflexiva, davant les noves situacions, tan a nivell individual, i també de tota la comunitat educativa.

Objectius

L'objectiu essencial d'aquesta assignatura¹, és potenciar una visió reflexiva, d'autoconeixement de la pròpia persona i gestió emocional equilibrada i constructiva que facilitin la comprensió de la realitat d'aula.

- Facilitar la percepció de les pròpies respostes emocionals.
- Prendre consciència de l'abast emocional de les relacions a l'aula.
- Reconèixer les pròpies emocions i la dels altres.
- Aproximar-se a les situacions de vulnerabilitat emocional.
- Potenciar l'autoconeixement emocional.
- Potenciar la gestió emocional equilibrada.
- Oferir la possibilitat de l'autoconeixement i creixement personal.

---

¹ Universitat Internacional de Catalunya. Departament d'educació. Magisteri Educació Infantil -Educació Primària

- Oferir la possibilitat de que els estudiants de magisteri puguin forjar el seu estil docent des del creixement emocional.

Podem afirmar que d'aquesta manera estarem incidint de manera decidida i global, en la millora de la persona i també de la realitat escolar.

Ara bé, per aconseguir-ho, l'acció formativa no es pot plantejar com un producte o com una fórmula a aplicar. Cal entendre que es tracta de potenciar el desenvolupament de les competències de la persona i del docent com una plena humanització. Per aquesta raó cal partir dels interessos dels alumnes i facilitar que puguin concretar i gestionar el seu propi projecte. D'aquesta manera la motivació esdevé intrínseca, i respon a les seves veritables inquietuds emocionals, i en molt casos comporta la reflexió sobre la pròpia professionalitat.

Treball per projectes

Tal i com ja hem comentat s'ha plantejat aquesta assignatura a través del *treball per projectes*.

Aquesta metodologia, activa i participativa, garanteix el protagonisme del propi alumnat en la construcció de coneixement. Es tracta de posar l'accent en els elements situacionals i en la creació de contextos d'aprenentatge compartits, que permetin adquirir una visió de conjunt de tots els elements determinants que integren qualsevol situació d'ensenyament i aprenentatge.

En les interaccions educatives, hi ha molts elements que esdevenen determinants, aspectes com la diversitat d'ideologies, de metes, la negociació, la possibilitat de trobar consens, etc. tenen un repercussió en la manera de gestionar i desenvolupar les pràctiques educatives. Moltes vegades, aquestes situacions referides, s'interpreten en termes de competitivitat i/o d'agressió per part dels altres.

En la realitat del dia a dia, la impotència o indefensió que es pot experimentar davant de certes situacions, generen alarma i frustració, el que és pitjor ira. Això influeix en la capacitat d'afrontar de manera responsable i serena qualsevol problemàtica en qüestió. Prendre consciència que els valors de moltes persones, de manera més o menys inconscient, trontollen davant els conflictes, i que la única manera de prevenir-ho és adquirir visió holística de tots els elements subjacents en la realitat docent, permet el creixent emocional dels futurs mestres, que ho podem integrar d'una manera significativa i vivencial.

Un cop s'ha fet aquest reflexió de manera conjunta amb tot el grup classe, es constitueixen en petits grups de treball a partir de les seves motivacions envers la temàtica. D'aquesta manera, cada grup de tres o quatre components, selecciona un tema, cas, o aspecte del seu interès en relació a la vivència emocional de la realitat escolar.

Son diversos els temes seleccionats pels estudiants i comprenen aspectes com:

- El primers moments del professor novell.
- Les relacions amb el grup de docents, direcció, etc.
- Les relacions amb els alumnes.
- Les relacions amb les famílies.

- La vivència de casos de nen amb problemes de sociopaties greus i entorns adversos.
- La relació amb nens amb conductes disruptives a l'aula.
- La presència de drogodependència a l'àmbit escolar.
- etc.

Es demana la col·laboració dels mestres i/o centres per tal de copsar, amb el màxim de proximitat, la realitat objecte d'estudi. Els estudiants, en la mesura del possible, s'integren en el context situacional i recullen el màxim d'informació.

Un cop s'ha pres consciència de la magnitud de la temàtica, s'elabora un pla o índex dels aspectes que es volen desenvolupar.

Tots els components del grup s'impliquen i aprofundeixen en aquella realitat en concret, i des de la mateixa i partint de l'acció, de l'exploració i sobretot de l'aproximació vivencial, poden arribar a la reflexió i a la generalització passant per l'autoconeixement. La part final d'aquesta experiència es concreta en exposar-ho amb tot el grup-classe.

Els projectes són compartits amb la resta del grup de manera original, i gràcies als diferents suports metodològics, (enregistraments d'àudio, de vídeo, rol play, etc.) s'aconsegueix copsar d'interès de tothom per promoure la reflexió conjunta.

En definitiva, cada petit grup té l'oportunitat de mostrar els coneixements adquirits i a més, la seva creativitat i originalitat, que permet a la resta del grup-classe copsar la vivència d'aquesta activitat d'una manera molt engrescadora i interessant.

L'abast d'aquest plantejament esdevé formatiu en si mateix, ja que s'estableix una relació de cooperació i col·laboració on, mitjançant les habilitats comunicatives i a les aportacions de cada subjecte, s'enriqueix tot el grup. A més, com cada petit-grup s'ha centrat en un aspecte en concret, al posar-lo en comú és te l'oportunitat d'accedir a una gran quantitat de temes diferents.

El fet d'haver compartit els diferents projectes, permet que es generi la reflexió, l'anàlisi en profunditat, i que es faci una avaluació de tot el procés tan a nivell individual com grupal. Per això, finalment s'organitzen unes sessions de "*debat-col·loqui*" on es contemplen i contrasten tan les diverses situacions viscudes amb les seves aportacions positives així com, aquells aspectes millorables, es cerquen les possibles errades, així com les vies que aportarien les solucions. Tot això en un clima de crítica constructiva, compartida i responsable.

La comunicació esdevé el vehicle de creixement del futur docent, donat que permet compartir les emocions, els problemes, expressar les dificultats, intercanviar idees i experiències, interrelacionar-se amb el grup de docents i altres agents de la comunitat educativa, i generar la reflexió sobre la pròpia acció.

Finalment la conclusió conjunta a l'arriben els estudiants, és que la realització del projecte els dona l'oportunitat de augmentar la consciència sobre les apropiades emocions, la dels altres i sobretot la possibilitat de poder orientar-les d'una manera constructiva a nivell individual i col·lectiu.

Reflexió final

S'educa amb la coherència des les petites coses, en el dia a dia, en continuïtat i amb constància, amb el que es diu però també amb l'exemple del que es fa i, sobretot, de com es fa.

La importància de conèixer bé les pròpies emocions i de cercar la necessària gestió emocional equilibrada, és cabdal en el món de l'ensenyament. Es tracta de partir de la l'equilibri de la pròpia subjectivitat, per projectar-ho, com a element dinamitzador en les relacions amb els altres d'una manera constructiva y integradora.

Això permetrà potenciar un perfil de professional amb una veritable opció de compromís envers els altres, amb habilitats comunicatives i socials per treballar en equip i que esdevingui un model vàlid en valors i actituds, des d'una perspectiva de la realitat plural i respectuosa.

Podríem trobar moltes definicions sobre les emocions, però la nostra intenció és centrar-nos únicament en els aspectes més significatius en la formació dels futurs docents.

La combinació d'una sèrie de factors endògens i exògens, trets innats i apresos, configuren la resposta, pròpia i singular, de cada subjecte, davant les diferents vivències en la seva trajectòria personal. Per tant, la resposta que s'activa depèn en part de la dotació genètica i en una altre part, dels significats apresos d'una manera única i viscudes per cada persona.

Si els mestres, esdevenen cada vegada més capaços de potenciar l'ús constructiu i equilibrat de les emocions, podran obtenir un gran potencial adaptatiu i de reorientació de les relacions, especialment en el context de l'aula. De fet quan es pren consciència que, determinada gestió incorrecte de les pròpies emocions, pot comportar certs riscos és quan s'està en condicions d'assumir una veritable acció responsable.

Ens referim a la necessitat d'evolucionar cap una nova manera de gestionar "realitat docent", capaç d'esdevenir en si mateixa, la millor forma d'educació emocional per a tots, i a tots el nivells. És cabdal la interiorització del rol docent des d'una basant emocional.

Pot semblar un repte, en les actuals circumstàncies, parlar de la concepció de l'escola com un espai per al creixement emocional, per a la implicació i per a la resolució de problemes d'una manera constructiva i formativa en si mateixa, però estem convençuts que és el repte de futur i que "es pot i s'ha" de treballar en aquesta direcció.

Aquesta proposta vol anar mes enllà de les dimensions relatives al treball del mestre situant-nos en una visió global de les funcions de l'escola en l'educació emocional dels ciutadans de la societat futura.

Conclusions

- La formació del professorat en la gestió emocional genera l'autoconeixement i el creixement personal .
- També al ser un aprenentatge vivencial, pensem que en un futur el mestre novell, tindrà la possibilitat de projectar-ho a la seva aula, la qual cosa ens situa en una visió global de les funcions de l'escola en l'educació emocional dels ciutadans de la societat futura.
- Inicialment quan es planteja l'activitat alguns alumnes manifesten les seves reserves o inseguretats per aquesta manera de treballar, però la motivació sempre es molt alta.
- Els alumnes manifesten la seva satisfacció pels resultats finals.
- Les dinàmiques grupals cooperatives, i especialment aquelles que es posen en joc en l'elaboració del projecte, afavoreixen l'elaboració i apropiació del coneixement i sobretot autoconeixement emocional.

- Es constata que aquesta experiència aproxima a l'alumne a forjar el seu propi estil com a futur docent des de l'autoconeixement personal.
- La necessària coherència emocional per anar de la teoria a la pràctica és del tot desvetlladora i pren forma en aquest tipus d'experiències.
- Es promou el desenvolupament d'una sèrie de valors, actituds i normes compromesos amb la millora personal i col·lectiva.
- Aquest ja és el tercer curs que apliquem aquesta proposta i l'èxit de la mateixa ens impulsa a continuar, sobretot en constatar que enllaça amb els interessos i motivacions dels propis alumnes des d'una concepció humanista.

*Dra. Núria Arís Redó
Doctora en Psicopedagoga.
Mestre d'Educació Infantil
Professora de la Universitat Internacional de Catalunya*

Bibliografia

- ARIS, N (2006): *El professorat "cremat". La síndrome de Burnout en els docents d'infantil i primària*. Guix, num.323.Març
- BACH,E DARDER,P.(2002): *Sedueix-te per seduir*. Barcelona.Ed.62
- GOLEMAN, D.(1995):*La inteligencia emocional*. Barcelona. Kairós.
- GOLEMAN, D.(2003):*Las emociones destructivas*. Barcelona. Kairós.